

Pretiuul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dnu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressede de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 88.

Sibiu, Sambata 31/12 Novembre.

1881.

Obiceiurile juridice ale poporului romanu,

programa de B. Petriceicu-Hasdeu, licentiatu in dreptu, professoru de filologi'a comparativa la Universitatea din Bucuresci, directoru generalu alu Arhiveloru Statului. Editiune oficiala. Bucuresci 1878. Tipografi'a Societatii academice romane (laboratorii romani) strad'a Academiei Nr. 19.*)

Dn. G. Chitiu, ministrulu instructiunii publice, printr'o adresa din 11 Aug. 1877, Nr. 8204, a luat initiativ'a de a'mi propune doue lucrari forte grele, mai alesu candu se ceru intr'unu timpu scurtu, dar pe cari totusi eu n'am pregetatu de a le inbratisia cu o adeverata fericire, ca-ci le consideru ca cele mai roditore in frumoase rezultate pentru istori'a, filologi'a, psihologi'a poporana si chiaru legislatiunea Romanului.

Acea adresa dice intre altele:

„Spre a dá o mai mare desvoltare possibila „studiului originiloru si institutiuniloru nostre nationale antice, cu cari se ocupa astadi mai multi „barbati eruditi ai tiei, am crediutu ca ar fi de „celu mai bunu folosu, daca amu ave unu cestionariu „juridicu si unulu limbisticu-mitologicu, pentru cu- „legerea si descrierea moraluriloru, institutiuniloru „si datineloru nostre, cari cestionarie unite cu „celu archeologicu elaboratu de eminentulu nostru „professoru de archeologia D. A. Odobescu, se „faca, ca se dicu asia, unu bogatu Vade-mecum „alu invetiatoriului, preotului, revisorului etc. ca „se póta, mai cu inlesnire si mai sistematicu, a „spicui pe acestu vastu terenu prin tote tierile lo- „cuite de romani. Cu modulu acesta, sum siguru, „dnule professoru, vomu avea in curendu adunatu „unu imensu si nepretiuutu tesauru de cunoscintie „si date archeologice, juridice, limbistice si mito- „logice, cari trecute apoi de DV. si de confratii „Dvostre in studiu si sciintia prin laboratoriu „analizei critice, veti ajunge neaperatu a reconstitui „pe calea sintetice Romani'a un'a in vietia ei na- „tionala, in consciintia ei morala si istorica.“

Din cele doue cestionarie, publicamu deocamdata pe celu juridicu.

*) A se vedé Nr. 87 art. I.

Red.

Elu m'a silitu a'mi reaminti vrendu-nevrendu studiele mele universitare de dreptu, „mes premiéres amours“ in sciintia, pe cari, aruncandu-me apoi in braçiele istoriei si ale lingvistice, chiaru daca a le uitá n'am potutu, ca-ci veghiarile tine- retieloru sunt ca radacin'a ce se infige cu atatu mai adencu, cu catu mai multu imbetransce copaciulu, dara ori-si cum, le-am parasitu cu dese- versire de preste douedeci de ani, ceea ce va scusa pana la unu punctu neajunsurile lucrarei de faci'a, de si altumentrea mi-am datu tota ostene'la de a face ceva bunisoru.

Bucuresci, 25 Septembre 1877.

Hasdeu.

Introducere.

...jus quod dicitur, moribus constitutum. L. 32, §. 1, D., de legibus.

Clasic'a opera alui Grimm: „Deutsche Rechtsalterthümer“ (Göttingen, 1854, in 8, pag. XX + 970), aratandu extrem'a importantia a obiceiuriloru juridice ale poporului de josu pentru a se potea aprofunda originile dreptului in genere si caracterulu propriu alu unei natiuni in specie, a datu in ultimulu patrariu de secolu unu uriasiu indemn la adunarea de pretotindeni a acelu credintie si datine, prin cari satenii din ori-ce tie'a, dupa traditiunea remasa dela mosi de stramosi, isi regulédia ei intre ei aprópe tote relatiunile si transactiunile lor, certe, in-voieli, casatorii, impartieli etc., fara ca se alerge catu de puçinu la textulu, câte odata diametralmente opusu, alu legi scrise, alu legi asia numite positive, adesea productu exoticu, fara radecina in pamentu, stapena cu de a sil'a numai in orasie, nu si in surdisiulu catuneloru.

Dara cum ore se adunau si se mai aduna inca aceste pretioase obiceiuri juridice, obirsi'a oricarei legislatiuni adeveratu nationale?

Afara de traiulu lor in poporu, unde infaçiosiedia o viua actualitate, ele se potu culege, rare si une-ori desfigurate, in relatiunile calatoriloru, in dosarie si acte de prin archive, in poesi'a po-

porana, in basme si mai alesu in proverburu, in ore-cari productiuni ale literaturii culte, mai cu séma romanuri si comedii; éra pe alocuri, in unele visuine provinciale din Franci'a, Germani'a, Spani'a, Itali'a, unde fusesera oficialmente recunoscute in cursu de secolu pana la unificarea legislativa; ele au fostu chiaru codificate, dara si acolo intr'unu modu nedeplinu, sub numele de „Coutume, Weis-thümer, Fueros, Statuta“ etc.

Éta de unde luau si nu incetédia de a mai luá jurstii si istoricii notiunile lor despre obiceiurile juridice ale popóreloru; notiuni fragmentarie, disparate, necorecte, fara continuitate in timpu si in spatiu, ca-ci cele mai de multe-ori momentulu si locul fiacarui datu astfelu culesu, chiaru candu se póte fixá cu precisiune, totusi forte anevioia se léga cu momentulu si locul celoralte daturi.

Celebrulu juristu contimpuranu, Dr. V. Bogisich dela Ragusa, actualmente professoru de „Istori'a legislatiuniloru slavice“ la Universitatea din Odes'a, a venitu celu de antaiu a introduce, si acésta pe o scara intinsa, o noua metoda in adunarea obiceiuriloru juridice poporane: metod'a Cestionariului, aplicata de multu cu atata succesu in unele tieri, mai virtosu in Angli'a, pentru diferite scopuri administrative si economice.

La anulu 1866, intr'o revista scientifica dela Agramu, Bogisich a publicatu unu remarcabilu studiu despre „obiceiurile juridice la Slavi“,¹⁾ care facuse o mare sensatiune si a fostu reprodustu apoi intr'o editiune separata.²⁾

Cu o eruditiune adeveratu prodigiósa, densulu a adunatu acolo totu ce a gasitu scrisu, si astfelu a ajunsu a se convinge dupa unu normanu de munca, pe candu lucrá inca, ca tocmai puncturile cele mai importante nu se afla nicairi scrise, ci traiescu graite sau facute in ascunsulu vietiei poporane, de unde elu s'a si hotaritu a le smulge cu ori-ce pretiu printr'o consultatiune directa, adressandu Slaviloru sudici, Serbi si Bulgari, mai

¹⁾ Knizevnik, casopis za jezik i poviest, t. 3 (Zagreb, 1866), p. 1 — 47 + 161 — 241 + 408 — 476.

²⁾ Pravni obicaji u Slovena, Zagreb, 1867, in 8, pagine VIII + 196 + IV.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Divina comedia.

De Dante Alighieri.

Traductiune din Italiana de Gr. Sc. Grădişteanu. Dedicatá Junimii Romane.

Infernul.

Cânt I.

Sumariu. Poetulu se perde in o padure. Trei fiere 'l impiedica d'a se sui pe o collina. Umbra lui i se arata si 'l invitá la cãllétoria quea mare.

In mijlocul cáii vieþei nostre mé aflaiu in o padure întunecosá, quécú perdussem callea dreptá.

Oh! que greu lucru este a spune quát era de încãlcitá si désá aquea padure selbaticá que'mi rennoesce si acum spaima in minte!

Ea e mai terribilá si de quát mórtea. Dar qua sã vorbescu de bunul que aflaiu acolo, spune-voiu quelle 'alte lucruri que vediuu in ea.

Nu sciu dice bine, cum intraiu acolo, atât de coprins eram de somn in momentulu când lãssaiu callea quea buná.

Dar după que ajunseiu la pólele unei colline, unde se terminá vallea quare 'mi impluse inima de spaimá.

Mé uitaiu in sus si vediuu culmea ei investitá deja de radele planetei, que conduce drept pe alþii pe ver-que calle.

Atunci se aliná pucin frica que ținusse in lacul 'l inimei melle, tota nóptea que petrecuiu in atata dorere.

Si precum homul que iesse din mare pe þiermu, rupt de ostene'la, se întorce spre unda periculósá si se uitá lung la densa,

Aşa si mintea mea que încă fugia, se întorse in

apoi, qua sã se uite la passul pe unde homu cu vieþa nu mai trecu.

Dupá que 'mi repausaiu puçin corpul statut, appucaiu pe plaginea deşertá, asa cum piciorul quel mai sigur 'mi érá tot'dauna mai josu¹⁾

Si éccé, pe la inceputul suisului, o pantherá usórá si agerá multu, quare era acoperita cu pelle pestrítá;²⁾

Si dinainté ochilor mei nu se dá in lãturi; ci din contra imi impiedicá drumul, in quát de multe ori mé întórseiu qua sã reviu in appoi.

Era pe la faptul dimineþei, si sórele se suisse pe ceru din preuná cu stelele que se aflau cu densus, când Amorul Divin

Pusse in mişcare, pentru prima órá, aquelle lucruri frumoase. Hora, dulcéta timpului si variele culori alle peii aquelle fiere,

Imi dau óre-quare încredere, nu ánsé cum sã nu mé înspáimente vederea unui leu quare mi se arátá.³⁾

Părea que vine assupra mea, cu capul pe sus, si turbat de fame, in quát par' que si aerul tremura de densus.

Appoi o lupá, quare după magrórea (licnéla) ei, părea que are tote appetiturile nesatióse si făcusse deja pe mulþi sã tráiascá in sufferinþe.⁴⁾

Aşa de mult mé ammortí cu spaima que esia din ochii ei, que perduiu speranþa d'a mé mai sui pe collina;

Si cá el quare caştigá queva fără bátaia de cap, si când se întempla sã perþá, plánge si se întristéza de quate ori se pune pe cugete,

Aşa mé făcu si pe mine aquea bestiá quare nu sta in pace, quécú venind in una assupra'mi mé impingea cu încetul acolo unde sórele tace.⁵⁾

Pe când mé dam jos la valle, mi se presentá înainté ochilor óre-quine, quare, după lunga lui tăcere, părea cu vácea stinsa.

Quând il vediuu in él deşert mare, ti strigaiu: îndurá-te de mine, ori-quine ai fi, umbrá sau homu adeveratu.

El imi response: nu mai sunt homu, dar am fost

odiniórá; párinþii mei furá Lombarþi si améndoí mantovani de patriá.

Náscutu-m'am subt Juliu,⁶⁾ dar târdiu, si am trait in Roma sub bunul Augustu, in timpii Deiloru falşi si mincinoşi.

Poet fuiu si cântaiu pe piosul fiu al lui Anchise, quarele veni dela Troia, după que arse superbulu Ilion.

Dar tu de que te 'ntorci in uritul quel mare? De que nu te urci pe deliciosul munte quare e principiul si cauza de ver-que bucuria?

Ori esci Virgiliu, fantána que respândesce riul larg de vorbiri, i responseiu eu cu fruntea roşiá de ruşine.

O lumina si honórea quellorulti poéti, servescá'mi de titluri pe lângá tine studiulu él lung si dorinþa mare que m'a facut pururi sã consult cartea ta.

Tu esci învêþătorul si autorulu meu; dela tine am înveþat stylul frumos que mi-a facut numele mare.

Ia vedi o bestiá que mé făcu se mé întorc in appoi. Ajjutá-mé in contra ei, faimóse înțelepte, que mé face sé'mi tremure si inima si tote vinele,

Catá sã iei altá calle, response el, dupa que mé vedu que pláng, dequá voiesci sã scapi de ast loc selbatic.

Pentru que bestiá que te face sã strigi, nu lasá pe nimeni sã trecá in callea ei, ci i se oppune până când il ucide; si e de naturá asa de rea si crudá, que nu 'si póte stémperá níqui-odatá lacomele vreri, ci după que a mâncat are si mai multá fame.

Sunt multe animalele cu quare se împărechéza ea si vor mai fi áncá multe, până când va veni ogarul que o va face sé móra in dureri.⁸⁾

Ast ogaru nu se va nutri níqui cu pámént níqui cu cositor.⁹⁾ Ci cu înțelepciune, cu amóre si cu virtuþi,¹⁰⁾ si terra lui va fi între Feltro si Feltro.¹¹⁾

El va fi mántuirea humilei Italie, pentru quare murirá de plage crude fecióra Camilla, Euricles, Turnu si Nissu.

Véna-va el astá fiérá din cetate in cetate, până o va allungá iar in Infern, de unde o scósse odinióra Invidia.

cu deosebire prin mijlocirea preotilor satesci si a invetiatorilor, unu siru de intrebari: cum se petrece la voi in cutare sau cutare imprejurare?

Respunsurile primite de pretotindenii la acelu Cestionariu, publicatu inca la 1865, au procuratu lui Bogisich o gróza de materialu, pe care elu a si inceputu la 1874 a'lu dá la lumina sub titlulu de „Collectio consuetudinum juris apud Slavos meridionales etiamnum vigentium.“³⁾

In acelasiu timpu Russi'a, silita la acésta prin nóuele tentative de reforma sociala si prin pestriti'a varietate a elementelor sale etnice, s'a apucatu si ea a cercetá, prin intrebari dea-dreptulu, obiceiurile juridice ale sateniloru pe imensulu teritoriu dela Marea-alba pãna la Marea-négra si dela Camciac'a pãna la Baltic'a, ceea ce a datu nascere acolo cátoruva studie fórte serióse, dintre cari vomu indicá mai in specie pe ale lui Efimenko: despre datinele tieranesci de lângã Arhangelsk, despre casatoria la poporu, despre semnele de proprietate la tierani etc.

Totu lui Efimenko, in colaboratiune cu Matvieev, sub auspiciile Societatii Geografice dela Petersburg, i se datoresce unu nou Cestionariu⁴⁾, aparutu abia de vreo câteva luni si care se deosebeste de alu lui Bogisich, avendu in vedere imprejurarile locale russe, diferite de ale Slaviloru de preste Dunare.

O diferentia si mai mare existandu, negresitu, intre Romani si celelalte popóre din jurulu nostru, lucrarile de mai susu, pe cari le-am consultatu cu staruintia, mi-au servitu la facerea Cestionariului de faciã mai puçinu decum me poteam asteptá; si acésta nu numai in fondu, adeca in privinti'a intrebariloru de facutu, dara pãna si sub raportulu formeii.

Bogisich si Efimenko-Matvieev uita cà se adresédia càtra poporu si cà, prin urmare, pentru-cã se póta fi intielesi si se nu sparie, asia dicundu, pe ómenii nedepinsi cu o metodologia científica, trebue se se desbrace de ori-ce aparintia teoretica, cá si candu n'aru fi juristi, cá si candu n'aru fi vediatu nici-o carte de dreptu, cá si candu n'aru cunósce nici ei mai multu decâtu ceea ce cunósce plugariulu sau ciobanulu, ba inca mai puçinu de cátu acestia, de vreme ce asteptá respunsu dela densii, si este in firea omului de a respunde mai cu voia buna atunci, candu se crede a fi elu mai sciutoriu.

Cestionariulu Bogisich, 347 intrebari, dintre cari mai jumetate se refera la *законъ* sau Hauscommunion, este impartitu in Jus privatum si Jus publicum, apoi Jus publicum internum si externum, apoi chiaru in corpulu intrebariloru: agnati, cognati, accessio, usucapio, possessio, dominium etc.

Cestionariulu Efimenko-Matvieev (127 numere din câte mai multe intrebari) cuprinde numai Jus civile, dara in subdivisiunile acestuia se aluneca érași clasificatiunea de scóla, buna-óra „dreptulu realu“, de si botezatu curatu ruscesc: *вещное право*,

³⁾ A aparutu pãna acum numai tomulu I: „Gragja u odgovorima iz razlichnih krajeva slovenscoga juga“, Zagreb 1874, in 8, pag. LXXIV + 714 + II. — Cf. despre acésta opera: Kinn, „Das Gewohnheitsrecht der Südslaven“ in „Das Ausland“, 1874, No. 50 (p. 981—5) si 52 (pagine 1025—9); — L. Leger, „Mr. Bogisich et le droit slave“, in „Revue politique et littéraire“, 1875, No. 49, p. 1162—4 etc.

⁴⁾ Din lips'a literelor rusesci not'a rusésca se omite. Red.

Dequi eu credu și vedu quẽ pentru binele teu se cuvine se mẽ urmezi, și 'ti voi fi cãllẽudã și ducetevoiu d'aqui la Imperãtia eterna;

Unde vei auzi țipetele desperate, vei vedé anticele suflete quẽ suffer în dureri și chiamã în gura mare a dóu'a móрте.¹²⁾

Vedé-vei pe quei quari petrec cu multumire în flacãri, pentru quẽ sperã a ședé, quãnd au se fiã dea lãturi cu suffletele fericite.

De vei voi appoi se te sui acolo, veni-va un alt sufflet mai demn de quãt mine pentru aquésta, si la plecarea mea te voiu lãssa cu dñsul.

Quẽci Imperatul que domnesce colo sus, nu va sã între în cetatea lui nimeni addus de mine, pentru quẽ am fost rebell în contra credinței sale.

El pretotindenii comandã, și acolo șede; acolo e cetatea și scaunulu lui înalt. Ferice de quine e ales pentru Imperãtia lui.

Și eu lui: Poete, te rog în numele Țeului que nu cunoscusi, qua sã scapu de ẽsta reu și de mai rellẽ, du-mẽ undẽ disseși, spre a vedé pórtã sãntului Petru și pe quei quari, dici, quẽ sunt așa de intristați.

Atunci se pusse pe callu și eu mẽ luaiu dupa dñsul.

(Va urmã.)

ceea ce inse nu va face cá tieranulu Russu se'lu pricépa.

Impartirea, pe care amu facut'o noi insine, nu este de locu científica, ci eminentemente poporana, si anume romanésca.

Tieranulu nostru cuprinde tóte legaturile sale in trei rubrice: càtra satu, càtra casa si càtra lucruri; éra sub cuventulu lucrul Romanulu intielege nu numai materia, atãtu res precum si lucrul, de unde se si trage vorb'a, dara inca actio, lucrare.

Relatiunile sateanului càtra Statu fiindu regulate tóte prin legea positiva, nu facu parte din „obiceiurile juridice poporane.“

In impartirea nóstra, neaperatu, unele cestiuni puse sub rubric'a Lucruriloru, aru fi potutu intrã cu acelasiu dreptu sub aceea a Satului sau Casei, ori viceversa; dara multe bivia si trivia ne intempina de asemenea in clasificatiunea cea teoretica.

Departate de a ne ferí de acestu inconvenientu, noi ne-amu grabitu, din contra, de a'lu utilisá, despartindu uneori intr'adinsu dóue cestiuni inrudite, spre a pune pe fiacare din ele in câte o rubrica separata, pentru-cã astfelu, intrebarile cele asemenate fiindu departe una de alt'a, celu ce va respunde, se fia impinsu vrendu nevrendu a se repetí, ceea ce ne va procurá, cá midiulocu de controlu, ocasiunea de a vedé, daca nu cumva se contradice.

Atãta in privinti'a formeii.

Cá fondu, afara de cele dóue Cestionarie, Bogisich si Efimenko-Matvieev, fãra a mai mentioná lucrarile mai merunte, ne-am ajutat mai cu deosebire de cele trei interesante monografii agricole ale dnului Ionu Ionescu,⁵⁾ de Pravil'a lui Vasile Lupulu,⁶⁾ de Legiuirea lui Caragia,⁷⁾ si mai pe susu de tóte de multimea crisóveloru si zapiseloru de natura juridica, conservate în Archivele Statului din Bucuresci si prin cari se restaurédia in parte vechiulu nostru „Obiceiu alu pamentului.“⁸⁾

Este de regretatu, cà repausatulu Martianu, juristu elu insusi, nu concepuse totusi intr'unu modu mai juridicu si n'a dusu pãna la capetu o escelenta incercare, pe care abia o incepuse si de care noi ne-amu fi potutu ajutá fórte multu in casulu de faciã, anume descrierea, sub rubric'a de Visitatii: „a partiloru tieriei si a poporului, a modului de vietuire și a tuturor imprejurariloru economice ale locului.“⁹⁾

Morindu Martianu, altii nu s'au mai ganditu la acésta.

Terminandu, nu am trebuintia de a mai adaogá cà:

de ántaiu, limb'a Cestionariului e unu feliu de „lingua rustica“, daca nu tocmai cum vorbescu satenii, celu puçinu fãra unu singuru neologismu, cà-ci tineam multu de a fi bine intielesu de càtra poporu, si

alu doilea, lucrarea mea, cá ori-ce inceputu, este departe de a fi perfecta sau macaru completa, de si cuprinde 400 intrebari, unele chiaru duple si triple, ceea ce me temu si asia, se nu se para de a fi prea multu.

(Urmédia intrebarile).

Congresulu mitropoliei gr-resaritene romanesci.

Acelu congresu care, conformu statutului bisericescu are se se adune totu la câte trei ani odata, s'a inchisu cu prea puçine rezultate positive, dupa siedintie obositorie tinute in doue septemani. Problemele principali, cu a caroru deslegare, avuse congresulu a se ocupa, au fostu: infintiarea de doue episcopii noue, rotundirea si respective inpuçinarea protopopiatelor, regularea administrareii

⁵⁾ „Judetiulu Dorohoiu“, Buc. 1866, in 8, pagine XIX—339; — „Judetiulu Mehedinti“, Buc. 1868, in 8, pagine 772; — „Judetiulu Putn'a“, Bucur. 1870, in 8, pagine 568.

⁶⁾ „Cartea romanésca de invetiatura dela pravilele imperatesci“, Jasi 1646, in folio, foi XIV + 186.

⁷⁾ „Legiuire“, Bucuresci 1818, folio, pagine II + 104 + VI.

⁸⁾ Cf. Cantemiru, „Descriptio Moldaviae“, Buc. 1872, p. 101: „Itaque inde duplex inter Moldavos jus „ortum fuit, scriptum unum quod Romanorum Graecorumque imperatorum edictis et conciliorum decretis „niteretur: non scriptum alterum, quod consuetudinem „gentis recte diceret, siquidem vernaculo etiam sermone, „sclavonica voce Obyczai quod morem aut consuetudinem designat, inter Moldavos appellatur. Basilius „Albanus, Moldaviae princeps, antecedenti seculo per „bonos legumque patriarum peritos viros, cunctos et „scriptos et non scriptos canones in unum colligi jussit. — Despre Munteni'a totu asia se dice in prefaçia la „Legiuirea“ lui Caragia.

⁹⁾ „Annale statistice si economice“, Bucur. 1860, pagine 20.

acelei averi comune, care e proprietatea celoru doue episcopii din Ungari'a. Alte agende câte s'au mai discutate, s'ar potea dice cà venia pe alu doilea planu, precum au fostu de ex. de administrarea mai prompta, anume in archidieceasa, revisiunea cartiloru bisericesci si tiparirea loru cu litere latine, hirotonirea unui arhieru fara diecese in person'a vicariului actuale, sau cum se dice in dreptulu canonicu apusénu, episcopu in partibus infidelium, pentru-cã in casulu de faciã, se fia pentru archiepiscopulu mitropolitu mai multu decâtu unu simplu vicariu, se'fi fia aceea ce dicu canonistii coadjutori, cu care archiepiscopulu se aiba a'si impartí potestatea si jurisdictiunea sa canonica; in fine erá p'aci se fia relevata si o cestiune de natura politica, in cátu adeca se aflasera vreo 22 de membrii ai congresului, cari se invoisera intre sine, cà se interpedie pe archiepiscopulu mitropolitu in caus'a celoru doue cercularie emisse de càtra escel. sa in Juniu a. c. prin care condamnandu resolutiunile luate de càtra conferenti'a nationale tinuta intre 12 si 14 Maiu, indemná cá romanii nu numai se particepe la alegerile dietali, ci ori-unde nu ar fi in stare se aléga deputatu romanu, se se alature la candidatii gubernului.

Cursulu desbateriloru congresului si puçinele lui rezultate se publica pe largu in alte diarie, care dispunu de spatiu mai multu, sau care se simtu obligate dupa destinatiunea loru, ale aduce la cunoscenti'a acelu publicu, care se interessédia de ele. Pe noi ne interessédia si ne atinge cu intristare in dilele acestea mai multu numai corolariele pe care le tragu diariile gubernementali din desbaterile congresului romanescu, cu scopu clandestinu de a da acelei autonomii si constitutiuni bisericesci lovitura de gratia. Este apoi si mai intristatoriu candu audimu, cà tórt'a de care apucara acelea diarie cá puse inadinsu, tóta cestiunea autonomiei bisericesci, o au luat din mani romanesci informate perfectu in tóte afacerile eclesiastice greco-resaritene.

Dara se nu preocupamu pe lectori intru nimicu. Amu comunicatu in Nr. 84, cà „Pester Lloyd“ se apucase a supune la critica aspra necrutiatória tóte afacerile bisericesci gr.-resaritene din Sibiiu, precum nu'i dà man'a se o faca cu biserica nici-unei altei confessiuni din câte se afla in statulu Ungariei.

„Pester Lloyd“ Nr. 303 din 3 Novembre a. c. continua cu critic'a sa inceputa in Nr. 294 din 25 Octobre in tonu si spiritu, care sémena cu o furtuna ce se apropia: Lung'a corespondentia pórtã dat'a din Sibiiu 31 Octobre. Informatiunile potu se fia prea bine luate in partea loru cea mai mare din Sibiiu; dara sunt si câteva, care se poteau sci numai in Budapest'a si numai in apropiare nemidiulocita, in cercuri gubernementali. Vomu da din ele pe cele mai frappante si hostili autonomiei.

Legandu corespondenti'a sa de acuma cu cea anteriora „P. Lloyd“ isi pune in frunte tesa cà: Autonomi'a bisericesca nu póte se existe fãra óresi-care controla si responsabilitate, fara care ea are urmari rele pentru statulu, biserica si pentru credintiosii ei. Spre a'si sustiné acea tesa, corespondentele acusa pe organele administrative si legislative bisericesci (archipastori, consistorie, sínóde, congresu), cà nu respecta statutulu organicu sanctionatu de monarchu, cà in multe casuri nu se tínu de ceea ce prescrie acela, ci ei ilu interpretédia si ilu aplica dupa placulu loru in modu arbitrariu. Statutulu s'a introdusu din a. 1868, éra organizatiunea s'a indeplinitu in 1870; se observa inse, cà de atunci s'au calcatu §§-ii 116, 158 si 162, dupa cari assessorii consistoriali càti au a face cu cause strictu bisericesci, se alegu pe vietia, din contra membrii din cele doue episcopii numai pe câte trei ani, adeca dela unu congresu pãna la altulu, cà inse acésta decisiune clara si respicata nu s'a observatu (in partea sa a dou'a) nici la mitropolia nici la cele doue episcopii, adeca nu s'a mai facutu nici-o alegere noua pe câte trei ani, fãra cá gubernulu se fia aflatu ceva pãna acuma despre abususulu acela. Adeca: gubernulu nu avuse pãna acilea nici-unu denuntiantu in Sibiiu? Vorba se fia.

Conformu §-lui 115 atãtu la consistoriele diecesane cátu si la celu mitropolitanu sunt assessori ordinari salarisati si assessori honorari. De aci înainte „P. L.“ isi vérsa tóta mani'a asupra asesorului si secretariului metropolitanu, care cá consiliariu guberniale pensionatu cu 800 fl. mai trage si 1200 fl. in calitatea sa de secretariu mitropolitanu, de si este mirénu, éra nu preotu, care se cunósca canonele; cà de altumentrea la func-

tiuni de acelea consistoriali se alege totu malcontenti politici, că se aiba câte o sinecura, éra archiereii n'au incatrau, le cauta se'i confirme (??) Pe secretariulu metropolitanu ilu numesce ultramontanu politicu nationalu. Asia, de aci incolo se se scia, că toti romanii căti nu saruta man'a si clinulu atilei ministriloru sunt ultramontani. Este frumosu si complimentulu ce se face archiereiloru, că ei aru confirma si tineá ómeni in functiune de fric'a cuiva.

Cea mai grea acusa se aduce consistoriulu archidiececanu, despre care se dice, că este compus pe langa vicariu, inca din patru asessori referenti, preoti, platiti toti din subventiunea statulu cu câte 1200 fl. v. a. si 1 referente mirénu, 1 secretariu, 1 archivariu, 2—3 diurnisti, platiti toti regulatu din dotatiunea statulu; totusi afacerile oficiali mergu incetu, a lenea, uneori stau cu totulu pe locu intru atata, in cătu nu numai diversele processe private in cause de divortiu, si processe disciplinare de ale preotiloru si invetiatoriloru stau cu anii intregi nedecise si neexpedate, ci chiaru si altele, precum decrete si ordine venite dela ministeriulu de culte si instructiune, de nenumerate ori se urgitéda spre a se aduce la indeplinire. Aci apoi corespondentele se provoca la numeroásele ursorie ministeriali.

Dupa acestea „P. L.“ se intréba dupa originea si caus'a acestui reu, a lenei (Fahllässigkeit) si a stagnatiunei totale (gänzlichen Stockung) intru exercitiulu jurisdictiunei autonóme bisericesci. Respunsulu ce'si dá totu elu este: lips'a de calificatiune si de activitate a functionariloru, lips'a de energiá (Energlosigkeit) a capiloru conducatori si responsabil' si mai multu decâtu tóte, in lips'a de exercitiu alu inspectiunei supreme si controlei din partea gubernului, care semena că nu'i pasa nici chiaru de propriele sale ordinatiuni si nu a constrinsu prin mesuri energice pe jurisdictiunile bisericesci supuse (unterstehenden) controlei sale, că se'si inplinesca datoritiile loru. Aci apoi „P. L.“ descopere, că insusi mitropolitulu din Sibiiu intrebatu de repetite-ori, a respunsu totudeauna, că abia unulu dintre functionarii sei este calificatu de ajunsu pentru oficiulu seu.

Acesta ar fi unu testimoniú sfarmatoriu pentru respectivii functionari, daca cumva ar fi adeveratu. In totu casulu ei sunt datori siesi insile, positiunei si reputatiunei loru personale, faciá cu archidieceasa si chiaru cu mitropoli'a intréga a da celu puçinu in acestu punctu explicatiunile cerute de opiniunea publica, cea interessata si cea neinteressata in cestiune, cu atátu mai virtosu, că celu mai mare diariu gubernementale cititu in monarchia si afara din trens'a, care fréca mereu sub nasu, că acei functionari isi tragu platile din dotatiunea statulu. Acus'a este cu atátu mai fatala, cu cătu se dice mai de parte, că la consistoriulu archidiececanu sunt aplicati cá assessori referenti cu exceptiuni puçine, individi de aceia, cari cu puçinu mai inainte erau professori, sau căabia absolvisera si in cancelaria nu avusera ocaziune de a se prepara pentru câte o functiune de atátu importantia, la care se ceru cunoscentie practice. Din acestea apoi deduce „P. L.“ că dupace mitropolitulu in urmarea indelungei sale praxe de mai multi ani (in diecesea Aradului) pe langa rutin'a sa cea mare, nu'i placu nicidecum conceptele superficiali, sciindu că pórtá respunderea pentru totu ce subscie, s'au că le prelucra si transforma insusi, sau mai bine le lasa se stea in espeditura, ceea ce se intempla desu si preste totu la terminarea si inaintarea causeru de importantia mai mare.

(Va urmá.)

A u s t r i ' a .

— Vien'a. (Desveliri frapante.) Din sinulu delegatiunei ungueresci esira la lumina unele lucruri, care in nici-o limb'a européna nu se potu numi altumentrea, decâtu scandale in gradulu supremu. Este sciutu că debaterile din comisiuni nu sunt publice, acolo nu sunt suferiti nici stenografi, nici diaristi si nu fara temeiu. In ori-ce statu obvinu fórte multe lucruri, cestiuni, afaceri pendente, relatiuni critice cu alte gubérne, planuri de importantia mare, alu caroru secretu trebuie se se tina cu rigóre pana la unu momentu datu. Se afla si membrii de ai parlamentulu, caroru le casiuana se interpelladie pe ministeriu in cestiuni de natura fórte delicata. Ministeriulu comunu (centrale) fu interpellatu astadata in septeman'a trecuta mai antaiu in delegatiunea austriaca asupra relatiuniloru actuale ale monarchiei cu mai multe gu-

berne straine. In loculu ministrului de esterne respunde Kállay si ministrulu de finantie Slavy. Din acelu respunsu au transpiratu lucruri neplacute mai multu numai relative la cestiunea danubiana sila Romani'a, precum arataramu si noi in Nr. 87. In alta di domineca mergédu aceiasi ministrii in delegatiunea ungueréna, li se facura aceleasi interpelatiuni, inse multu mai pe largu si mai categorice; dara si ministrii fusera aci mai deschisi la vorba, firesce totu in confidentia, că se nu ésa nimicu in publicu. S'a intemplatu inse că cineva din cei presenti a tradatu mai multe secrete din acea comisiune, publicandu-le mai antaiu „Budapester Correspondenz“ de unde apoi s'au intinsu in tóta lumea. Unele din acelea secrete sunt atátu de neasteptate si fórte compromitetórie, in cătu dóra nici ap'a colcaindu tornata pe capetele celoru compromisi nu le-ar fi caditu mai reu. Esenti'a toturoru ar fi camu acésta:

Respunsu relativu la Itali'a. Nu Austro-Ungari'a, ci numai Itali'a cauta amicitia nóstra, a disu Kállay. Comitele Andrassy explica apoi mai departe dicédu, că in casu de resboiu ori ar invinge Itali'a, ori ar fi ea invinsa de cătra austro-ungureni, totu de ea ar fi reu si dinasti'a italiana, adeca regele cu tóta famili'a sa, s'ar detrona. Scurtu, dupa o primire atátu de pompósa, precum o avura deunadi regele si regin'a Italiei, acum in delegatiunea ungueresca se vorbi despre ei că de nisce vasali. Póte judeca oricine, cu ce urgia a fostu primita acea scire la Rom'a si in tóta Itali'a, unde se aude numai unu strigatu de „perfidia“.

La intrebarea, cum stamu cu Germani'a, ministrii asecurara pe delegatiune, că mai bine nici că se póte, sau cu alte cuvente, că in Austro-Ungari'a se facu tóte pe voi'a cabinetulu din Berlin, sau si mai respicatu, că noi razimam numai in Berlin.

Dara cu Turci'a cum stamu? Respunsu: Nu prea bine, inse bietulu turcu nu are in catrau, trebuie se faca pe voi'a Austro-Ungariei, căci numai acésta mai tine cu elu; de altumentrea nici nu este adeveratu, că noi amu cugeta se ne intindemu pana la Salonicu. (Vorba se fia.)

In cătu pentru Serbi'a, ea se facutu buna de totu; ea cunosce acuma, că numai Austro-Ungari'a ii voiesce binele; adeca: Serbi'a s'a umilitu, si-a cunoscutu lungulu nasulu, nepotinti'a sa. (?)

Intrebati fiindu ministrii mai departe, că ce s'au alesu din intrevedereá monarchulu nostru cu imperatulu Russiei, dn. Kállay avu curagiulu se dea respunsu precisu, negativu, că de o convenire a acestoru doi imperati niciodata nu a fostu vorba; se póte intempla, dara pana acuma nu a fostu vorba. Asia dara incepédu dela convenirea celoru doi imperati la Danzig, câteva septemani sutele de diarie oficióse, ministeriali, independente, opositionali din tóta Europ'a, au mintitu de mii de ori, fara că ministeriulu se fia aflatu cu cale a intimpina acea scire si a nu suferi, că press'a hostile Russiei se o injure si insulte pe tóte tonurile. Ci că muscalii au memoria fórte buna.

Veni apoi la ordinea dilei cestiunea Dunareii totu cá interpelatiune. Aci dn. Kállay spuse adeverulu curatu, asia precum este cunoscutu si in Bucuresci. In trei siedintie ale comisiunei celei mari europene tñute totu la câte 1/2 anu, Avant-projet alu Austro-Ungariei afla resistenti'a cea mai tare din partea Angliei si din partea Romaniei. Incercarile facute mai tardiu éra si n'au dusu la nici-unu scopu. In fine totu dn. Kállay adaose, că la a. 1883 va espira mandatulu plenipotentiloru Europei, din cari este compusa comisiunea cea mare infintiatá prin congressulu dela Paris in a. 1856 si sanctionatá din nou prin celu dela Berlin in a. 1878; atunci apoi tñete Romano!

La acestea se sculá si escelenti'a sa comitele Juliu Andrassy fostu ministru de esterne, „vechiu amicu alu romaniloru“, si voindu se ajute pe Kállay, totuodata se multiamésca regelui Romaniei pentru escelent'a primire aproape regala dela Sinaia, dise intre altele: Romanii sunt mari chauvinisti; dara de candu Romani'a se facu regatu, ea fu parasita de cătra tóte cabinetele Europei etc.

In alta di vediendu-se publicate acelea interpelatiuni si respunsuri fatali, ministeriulu se grabi a le rectifica indata in oficialulu „Abendblatt“ din Vien'a, inse asia, că nu'i crede nimeni. Cuvente de c. Andrassy le netedia numai intru atata, că elu nu ar fi disu că Romani'a este parasitu, ci că nu mai stá sub protectiunea nici-unei poteri. Nu este luea mci ungueréne, ci este numai pipa. Multiamita lui S. Medru că s'a intemplatu asia — — —

Din Bosni'a. Inca odata spectacolu mare pentru Bosni'a si Hertiegovin'a in press'a periodica! Imperatulu cá supremu beliduce decretá, că legea de assentatiune la armata se se introduca si in acelea dóue provincii ocupate dela Turci'a in an. 1878. Ocupate, dara nu annexate, nu incorporata cu invoirea Europei, pentru-cá congressulu dela Berlinu a pusu pe Austro-Ungari'a numai de executóre in Bosni'a pe unu timpu órecare, pana-ce se va potoli foculu din Orientu. Asia au disu atunci toti baiatii in politica si mai adaogá, că acelasi congressu a reservatu sultanulu dreptulu de suveranitate in Bosni'a, prin urmare că Austri'a nu are nici-unu dreptu se recrutadie in tierile sultanulu. Numai orbulu nu a vedintu, că din dio'a in care s'a decisu ocupatiunea, fia si cu versare de sange, precum a si fostu, érá decisa si incorporarea definitiva a ambeloru provincii la monarchi'a nóstra. Acea decisiune a devenitu cu atátu mai seriósa, dupace ocupatiunea costá indata in anulu de antaiu preste optu dieci de milióne, la care apoi in anii urmatori se adaosera spelele ulterióre cu trupele de ocupatiune si mai multe investitiuni, in cale ferata, drumuri asternute, poduri, edificie publice fórte necesarie. Nebunu érá cineva se verse cu sut'a de milióne intru o tíera a sultanulu, spre a o scóte din noroiulu barbariei si apoi se o faca presentu sultanulu?

Asia dara se voru assentá si bosniacii, mohamedani si crestini, totu la armata imperiale. Legea de assentare este aceeasi, numai cu unele modificari acomodate impregiurariloru. Asia de ex.: la cei ce nu voru se se assentedie, li se permite se puna omu in locu, ceea ce este o prea buna mesura cu dóue taisie; de o parte spahii, cfendii (domni, boiari) si toti bogatii voru scapá de pusc'a austriaca, de alt'a voru intrá pe banii loru căti ómeni tineri perde-vara, se va mai curati tíer'a de strengari si chiaru de banditi. Mohamedaniloru li se dau vase si bucatarii separate, că nu cumva se se spurce cu mancari de ale ghiauriloru (crestiniloru), li se va permite se 'si faca rogaciunile cu imamulu (cu pop'a) loru, se se spele (pe mani, pe faciá si intre pitióre) câte odata pe di intre 11 si 12 óre dio'a, érá vinerea, care este dominec'a loru, voru merge la giamia (biserica).

Se crede că din ambele provincii voru esi trupe in numeru de 30 pana la 40 de mii; acum inse la inceputu se voru assentá numai 1200. Asia cu incetulu se face otietulu. Cititi istori'a ocupatiunei Transilvaniei dintre anii 1688—1700 si veti aflá o asemenare fórte interessanta.

Congressulu reformatiloru calviniani in Dobritinu.

Acelu congressu bisericescu compus din reprezentanti alesi dela patru diecese din Ungari'a si dela un'a din Transilvani'a, condusu de superintendenti (episcopi) si de curatorii cei mari ai loru totu magnati, s'au adunatu si estimpu in Rom'a ungueréscá a calviniloru numita Dobritinu (Debreczen), pentru-cá se ia in desbatere proiectulu de statute sau regulamentulu organicu, dupa care se'si administre pe viitoriu afacerile. Sunt trei sute de ani, de candu reformatii calviniani din Ungari'a s'au incercatu mai de multe-ori se se constitue asia, in cătu se aiba si ei undeva unu centru, o jurisdictiune centrale, pana acum inse nu le a succesu de locu. Acésta greutate se explica din doctrinele loru. Acum inse sémena că se voru invoí, de si cu mare greutate. Lucra de dóue septemani, amesteca in debaterile loru destula politica, acum cá si in alti ani; nu i'a plesnitu inse la nimeni in capu se le atace autonomi'a, se'i amerintie cu comissari, cu modificarea statuteloru, cu cassarea dreptulu de alegere, nici cá se'i tavalésca prin diarie, nici chiaru in anii trecuti, candu se descoperira defraudari si dilapidari de vreo dóue sute mii floreni la colegiulu din Aiudu si altele cá acestea.

Ho, ho, das ist ganz was anders Bauer! ar strigá br. Stef. Kemény, daca ar mai traí, căci dupa elu si dupa altii cá elu, autonomi'a in biserică si scóla nu e de nasulu valachiloru, ci pentru ei sunt articlii din Aprobata Compilata.

R o m a n i ' a .

(Prelegerile la universitati.) Omoritóri'a critica a comisiunei ministeriale publicata asupra starei gimnasiiloru si liceeloru din capitala o vediuramu in Nr. precedente. Intr'aceea se porni, totu in capitala, inca si o campania noua la universitate, campania ce camu semena cu cea urdita de cătra dn. Mich. Cogalniceanu in contra

cele dela Jasi in anii trecuti. Asta-data lupt'a o incepù decanulu dela facultatea juridica, care rapedi intre studenti unu cerculariu in acelu intielesu, cà acei cari nu voru frecuenta prelegerile profesorilor regulatu, nu voru fi admisi la rigorose si la promotiune. Cu acèsta decanulu bagà man'a in cuibu de vespi, si se intemplà aceea ce se incercasera se faca mai antierti si studentii din Budapest'a. Pàna si diariulu „Romanulu“ si „Telegrafulu“ deschisera colónele loru in apararea studentiloru contra decanulu. Celu mai tare si dóra unuculu argumentu adusu in favórea studentiloru este, cà cei saraci nu potu merge la prelegeri, cà-ci saraci fiindu, in órele de prelegeri au se'si castige subsistenti'a prin dare de lectiuni la altii, la domniori, la coconasi, sau se scria pe la cancelarii si la unele diarie lasate aprópe numai in grija loru. S'a mai disu, cà ce se si mai caute la prelegerile profesorilor, dintre cari càtiva nu facu altuceva, de càtu citescu de pe catedra din càte unu manuscriptu sau altu compendiu invecitu, de carele studentii nu se potu folosi. In fine audi pe altii citandu nemtiesculu „Lehr- und Lernfreiheit = libertatea de a prelege si de a invetia.“

Replic'a decanulu si a toturor decaniloru la acelea intimpinari este totu asia de usióra in Bucuresci, cá si in B.-Pest'a, in Vien'a, Berlin etc. ba inca si mai usióra, cà-ci universitatile cele doue romanesci nicidecum nu s'au infintiatu cu fonduri enorme ale statulu numai de specula, cum sunt càteva in Germani'a si altele in Americ'a, spre a inavuti pe càte 60—100 de professori din didacturi gróse si din taxe de diplome cu càte 60 de taleri, cu care facu doctores in absentia pe càti strengari si trasi inpinsi, spre batjocur'a si prostitutiunea sciintieloru.

Adeca studentii cei saraci trebue nesmintitu cá din cele 24 de óre ale dilei tocma in órele de prelegeri la universitate se alerge dupa coji de pane? In acelu casu ei sunt pentru ori-care alta vocatiune, numai nu pentru sciintie. Si daca ei n'au timpu de mersu la prelegeri, ce timpu au de a se prepara, cá se depuna rigorose si doctoratu? Dara apoi candu acei decani sunt prea bine informati, cà multi dintre acei studenti „saraci“ ambla di si nópte dela o cafenea la alt'a, dintr'o restauratiune in alt'a, la teatru, la baluri, la jocu de carti etc. etc.? Este cunoscuta, clasa de studenti din Germani'a, care pórtat titlu nu prea lingusitoriu de „bemooste Häupter“, adeca studenti carunti, cari siedu càte 10 pàna la 12 ani pe la universitati, traiescu din cersite, nu invetia nimicu si in urma se alegu din ei numai existentie catilinarie, cari n'au nimicu de perditu. Ea este cea mai periculósa classa de proletari in orice statu. Au cumva domnii din Bucuresci si Jasi pofta mare, cá se'si mai inmultiesca proletariatulu de semidocti si patrariu de docti? Pe unii cá aceia se'i trimita mai curendu, in etate de 13—14 ani, la scóle comerciali sau agronomice, la taraba cu siurti'a verde de inainte, la aratru, cá se tina de córnele lui, se se faca economi buni.

Diarele susu citate afa vina si profesoriloru cu studie invecite si acelora, carii mergu fórt neregulatu la prelegeri. Acèsta portare a respectiviloru professori ar escusa in càtuvia lenea studentiloru; dara apoi ce se alege din jurisdictiunea si datorintiele ministeriulu de culte? Asia numit'a inamovibilitate scutesce ea cumva si pe professorii lenesi, cá dupa admonitiuni (dojane) repetite, se nu li se închida puru si simplu salariulu? Nu existe nici-o putere in statu, forte destulu, spre a curati stupulu de trantori, de professori dilettanti? Natiunea romanésca nu mai are nici-o di de perditu cu dilettantismulu. „Caput vacuum et cuculatum“, precum dicea fericitulu Barnuti, se se lase de professura, se se faca dervisi, in Egiptu sau in Arabi'a, si nicidecum pe spesele natiunei romanesci.

Intielesu reu si perversu dau unii la devis'a adoptata camu dela 1850 incóce: Lehr- und Lernfreiheit. A se bucura de acea libertate, nu insémna nicidecum, cà professorulu se aiba libertate a nu tiné prelegeri nici-odata, sau a tiné numai candu i place lui sau candu se afa in tóne bune; si nici nu se intielege asia, cà studentii se invetie numai candu le place, candu nu, se numere stelele dio'a pe ceriu si nóptea florile pe campu; ci acea libertate se intielege numai asia, cà studiulu speciale pe care'si va fi alesu profesorulu, se'lu póta propune si tractá asia, precum i se pare lui cá va produce rezultate mai bune pentru societatea omenésca, éra nu asia, precum li se dictá odinóra in péna de càtra gubérne despotice; éra libertatea de a invetia este, cá studentele se'si aléga elu insusi, dupa cum ilu indémna spiritulu seu, sau studie de predilec-

tiune, sau in casurile cele mai multe, studie specialii, cu alu caroru ajutoriu se'si castige positiune càtu mai onorifica in societate si — ceea este capulu lucrului, pànea de tóte dilele, asecurarea viitoriulu.

Conspectulu premiatiloru la espositiunea romana in Sibiu 1881.

Premiulu classea II.

b) diploma de recunoscintia.

(Urmare.)

37. Dunca Nina, de Siajo, covoru, 38. Dunca Alma, corfitia, Sibiu, 39. Dragomirescu Charia, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, cuseturi. 40. Droc Joanu, adm. protop., vinuri, Miercurea. 41. Enescu Josifu, branza, Simonu Branu. 42. Enescu Efosina, camasia femeiesca, Simonu Branu. 43. Erdely Victoria perina de canapea, Baia de Crisiu. 44. Eustatiu Joe, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, desemnuri. 45. Flesieru Joanu, invetiatoriu, metasa cruda, Ocn'a. 46. Florianu Traianu, metasa cruda, Racovitia. 47. Florianu Anastasia, lucruri din iésca, Odorheiulu sec. 48. Fulea Sofia, covoru, Reginulu sas. 49. Francu Maria, vinuri, Bistriti'a. 50. Francu Zoe, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“ desemnu. 51. Gligorescu Agapia, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, flori artif. 52. Gologanu Eufrosina, stergariu, Satulungu. 53. Harsianu Maria, brodari, Sibiu. 54. Harsianu P. Vasile, stufe de aur. 55. Hasnasiu Zamfira, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, acurelu. 56. Hristiofor Elena, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, acurelu. 57. J. Cosgarea, covóre, Vadu. 58. Jacobescu Maria, portu femeiescu, Veresmort. 59. Juga C. Victoria, covoru, Brasiovu. 60. Irina Agapia, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, desemnu. 61. Issipu Louisa, covoru, Rodna veche. 62. Lebu Alecs, póme, Cacova. 63. Lungeanu Ecaterina, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, acurelu. 64. Lupu Nastasia, pansarie, Hodacu. 65. Macelariu Joanu, vinuri, Miercurea. 66. Malaieru Paulina, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“, flori art. 67. Maloianu Emilianu, eleva la Asilulu „Elena-Dómna“ cusaturi. 68. Mandoiu J., laptarii, Satulungu. 69. Marasiescu Silica, costum fem., Bucuresci. 70. Marincoviciu Persida, catrintia, Arad. 71. Matasareanu Joanu, vinuri si rachiuri Oravitia. 72. Mihaly Victoru, episcopu, colectiune de numi. 73. Moga Ana, jiltiu, Sibiu. 74. Moldovanu Vilma, fatia de mésa, Deva. 75. Muresianu Elisa, professóra, perina de divanu, Brasiovu. 76. Oprea Nicolae, alacu si cartofi, Deva. 77. Pecuraru Ermina, taburetu, Sibiu. 78. Pascoviciu Josefina, broderie, Sibiu. 79. Panaitu Alexandrina, botezatóre, Bucuresci. 80. Pascuti Dionisiu, adv., bastonu, Ruteni. 81. Petala Ecaterina, eleva la Asilulu „E. D.“, acurelu. 82. Popu George, lãna, Basesci. 83. Popu Elena, covoru, Bocsigu. 84. Popu Policena, portbatistu, Brasiovu. 85. Popu Elena, perina de canapea, Basesci. 86. Popa Febronia catrintia, Teusiu. 87. Popescu Ecaterina, eleva la Asilulu „E. D.“, acurelu. 88. Popescu Elena, etageru de note, Sibiu. 89. Popea R. Maria, materia de haine, Satulungu. 90. Racuciu Iosefina, perdele, Sibiu. 91. Radescu Vasilica, eleva la Asilulu „E. D.“, brodari. 92. Radianu Maria, eleva la Asilulu „E. D.“, acurelu. 93. Romanu Iustina, covoru, Sibiu. 94. Rosca Maria, lambrchinu, Sibiu. 95. Rosculetiu Voicu, brandia, Satulungu. 96. Rucareanu I. Sora, diverse pensaturi, Resinari. 97. Siandoru Nicolae, vinuri, Oarda-de josu. 98. Savoiu Dumitru, sculpturi, Vien'a. 99. Sansuianu Nicolau, metasa cruda, Hatiegu. 100. Secula Iudita, mesaritia, Deva. 101. Sfraciogu Bucuru, lãna, Resinari. 102. Sfraciogu Ana, diferite obj din industr. casei, Resinari. 103. Sluticovu Marieta, eleva la Asil. „E. D.“, cuseturi. 104. Stanescu Elena, eleva la Asil. „E. D.“, caligrafii si desemnuri. 105. Stanescu Maria F., camasia fem. 106. Stanescu M. Octavia, dantele, Brasiovu. 107. Stelescu Teodora, eleva la Asilulu „E. D.“, cuseturi. 108. Ter-noveanu Emilia, covoru, Abrudu. 109. Tilea Emilia, batista, Turd'a. 110. Tordosianu Alexandru, protopopu, póme si vinuri, Alb'a Juli'a. 111. Trombitasiu Irena, dantele, Sibiu. 112. Viteadiu Grigorie, vinuri, Teaca. 113. Vladu Ana, nascuta Creitiariu, perdele, Sas-Reghinu. 114. Vulcanu I., protopopu, faguri de miere, Vermesiu. 115. Vunca Vasile, sementiuri, Unimetu. 116. Ursescu Maria, eleva la Asilulu „E. D.“, brodari.

(Va urmá.)

Preturile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la

11 Novembre st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa calitati	1	hectolitr	fl. 7.40—8.20
Grâu, amestecat	1	„	6.20—7.—
Secara	1	„	5.10—5.50
Papusiou	1	„	5.—5.30
Ordiu	1	„	4.30—4.60
Ovesu	1	„	2.90—3.30
Cartofi	1	„	2.50—3.—
Mazare	1	„	8.—10.—
Linte	1	„	12.—14.—
Fasole	1	„	6.50—7.50

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a in 11 Novembre st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aur unguresca	119.35	119.10
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientulu ung.	90.75	90.75
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru ori-nt. ung.	109.—	109.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	96.75	96.50
Inprumutulu drumurilor de feru ung.	132.10	131.75
Obligatiuni ung. de rescumpararea pamentulu	99.40	99.75
Obligatiuni ung. cu clausula de sortire	98.50	98.50
Obligatiuni urbariale temesiane	97.50	98.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausula de sortire	97.50	97.75
Obligatiuni urbariale transilvane	99.25	99.—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimii de vinu	96.55	96.50
Datorie de statu austriaca in chartie	76.80	76.50
Datoria de statu in argintu	77.70	76.0
Rent'a de aur austriaca	94.—	93.75
Sorti de statu dela 1861	132.20	133.—
Actiuni de banca austro-ung.	826.—	825.—
Actiuni de banca de creditu ung.	360.75	360.—
Actiuni de creditu aust.	364.40	362.—
Scrisuri fonciari ale institutulu „Albin'a“ dela Sibiu	—	99.20
Galbini imper.	5.60	5.60
Napoleonidorulu	9.37 1/2	9.38
100 marce nemtiesci	58.—	57.95

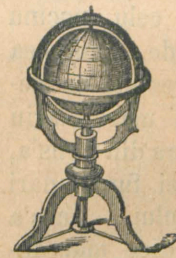
Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

11 Novembre st. n. 1881.

Obligatiuni rurali din 1880 convertite cu 6%	1. 102 1/4 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	112 —
Obligatiuni dominiãli convertite cu 5%	92 —
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	102 —
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	102.50 —
Inprumutulu municipalu alu capitalulu din 1875 cu 8%	107 —
Actiunile cailoru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	62.20 —
Obligatiuni din 1868 cu 6%	100.30 —
Obligatiuni noue ale stat. cu 6%	101.90 —
Actiunile baneci nat. rom. de 500 franci	1700 —

Requisite de învètamentu.

Aparatulu metricu, 12 obiecte cu esplicarea lor	4.50
Atlas de istoria naturalã cu 250 figure colorate	1.75
Globuri terestre de 21 cm. in diametru:	

Nr. I ajustatù cu meridian și compas cu pedestalu fin de lemn	13.—
„ II ajustatù cu jumetate meridian și cu pedestal de metal	10.50
„ III totu acesta fără meridian	8.40
„ IV ajustatù cu jumetate meridian și pedestal de lemn	7.40
„ V fără meridian și cu pedest. de lemn	5.60

Globurile Nr. II și III sunt de a recomenda, aceste pentru greutatea pedestalulu nu se restórnã, și sunt frumoșe și tari.

Pachetarea se face într'o ladița de lemn, pentru care se scotocese separat 80 cr. pentru un globulu.	
Map'a Europei, tradusã de J. M. Moldovanu, 140 cm. latã și 120 cm. înaltã, pe pãndã, în mapã	5.50
Map'a Semigloburile seu cart'a globulu paméntescù, 131 cm. latã și 110 cm. înaltã, pe pãndã, în mapã	4.50
Map'a tierilor tienetorie de coróna Ungariei pentru scólele poporale de Eugenie Bordeaux, 158 cm. latã 111 cm. înaltã, pe pãndã în mapã, necoloratã 5.—, coloratã	6.—
Mașinã de comput cu globulete albe și negre pe drotù	3.20
Optzeci modele de desemn	1.—

Carti mai noue.

Popu Josifu, Legea comunala sau articlii de lege XVIII 1871 si V 1876	bros. 1.—
Popu Georgiu, Ecuivalentulu, Indreptariu practiculu primarielu comuneloru bisericesci si civ.	—20
Ranta-Buticescu Vas., Poesii	1.20
Rosca Juliu, Sacrificiu pentru sacrificulu. Romanu orig.	—35
Rudinescu, Dialogi romani-germani	—85
Xenopolu A. D., Istoria universalã. Partea I. Istoria vechie dela timpurile pre historice pãna la sãderea imperiulu romaau	1.—

Se afa de vendiare la

W. KRAFFT in Sibiu.

Pentru imflaturi, acréla de stomacu, hoemorhoide, incuietura, patima de ficatu si de fiere, sange necuratu, congestiune de sange la capu si la peptu.

Preparatu dupa ordinatiune speciale medicala.

Parti principali:

Estrase din erburi medicinali elvetiane.

in farmaciele urmatore. Se se céra respicatu: piluri elvetiane dela farmacistulu R Brandt. Se vendu pachetate numai in dose de tinichea, continendu 50 piluri cu 70 cr. si in dose mai mici de proba 15 piluri cu 25 cr. Ficare cutióra cu pilule genuine elvetiane trebue se aiba vigneta de susu, crucea alba elvetiana pe fundu rosu, cá si cifreulu numelu fabricatorulu. Representatulu seu pentru Sibiu este dlu farmacistu Augusta Teutsch, éra pentru M. Osioheiu dlu Danielu Bernardy. Acestu medicamentu veritabiliu se póe aflã si in ficare farmacia buna din Austri'a. (53) 2—12

Mai folositoriu si mai estinu cá tóte apele amare.

Incetu desfacèndu. Apicabilu la patienti de ori-care etate.

Absolutu nesticatoriu.

Prospecte care cuprindu intre altele, numeroșe pareri de ale ómeniloru de specialitate despre folosu si nesticatiune, se dau gratis.